Излази три пута на недељу: Уторником, Четвртком и Суботом.
Стаје у Србији на годину 120 гр., на 6 мес. 60 гр., на 3 мес. 30 гр.; а у Аустрији: на годину 12 фор., на 6 мес. 6 фор., на 3 мес. 3 фор. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН.

За огласе плаћа се по 2 гр. ч. о. врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шаљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Обе су у старом здању бр. 54.

БРОЈ 44. У Београду, 20. Априла 1865. ГОДИНА V.

Жалостан је и страшан, у последицама својим непрегледан догађај, о коме ћемо данас да говоримо читаоцима својим, на име о смрти президената американске савезне републике, Аврама Линкуна. *)

Од како је човечија рука чинила злих дела, никад учинила није већега и срамотнијег злочинства; најправеднији човек међу тридесет и једним милином житеља у северној Америци паде жртва злочиног убијства. С Линкуном се угаси прва звезда нашега века!

Јест, човечанско-велик беше то човек. Из најнижега, надничарског реда поставши постигао је у своме простом, природном живљењу све резултате највише изображености: величину идеја, достојанство осећања, бистроћу погледа, највећу љубав к правди и узвишену верност к истини. Човечанство је у њему представљено било у највишој и најлепшој светлости: човечанство се мора љубити, кад је кадро било произвести човека као што Линкун беше.

Дошавши до власти, за којом никад не тежаше, није се њом никако заслепио: употребљавао ју је само да рашири и обезбеди владу слободе и најплеменитије човечности.

Овај задатак, што га сам себи изабра, најлепше је красно Линкуна у животу, а остаће му у вечитој сјајности и после смрти. Борећи се за човечанска права упокојени президент је задобио високо место у свеопштој историји човечанства, а што је за љубав ових човечанских права овако жалосно скончао, то га је направило мучеником човечанства и име његово предало спомену вечном.

У овом погледу може се Линкуну и завидети што је таке среће био, јер то људима ретко у део пада: он је умрео за оно за што је и живео, за највишу правду. Смрт га снађе у сред највеличанственијег занимања око највеличанственије идеје, какву природа људска само познавати може; величанствено и сјајно сиђе у гроб у најлепшем часу живота, у најпунијем развитку силе својих идеја. Мало их је за толико хиљада година умрло у часу, где им милиони и милиони проносе славу њихову, где им велики народ најчистијом радошћу захваљује за своје сјајно препорођење, где им захвална отаџбина и далеки свет певају песму славе и хвале. У колико ми знамо, Линкун је први у историји, који душу испусти у часу, где велика отаџбина његова нов славни живот започиње *од њега*. Каква величанствена срећа!

Ми Срби смо чули за смрт тога великог човека с онаким осећањем дубоке жалости, с каквим смо се дивили њему док живљаше. И ми, као и сви народи, који теже к светлости цивилизације и човечности, оплакујемо жалосну судбину великога Англо-Американца, и као сви народи који љубе правду вавек ћемо код себе сачувати ово, човечанству тако драго име.

Али шта сад чека свет и американски, а можемо рећи и — европски?

Јасно је од кога је произашло ово богомрско дело. Који се усуђиваху за најгору ствар на свету жртвовати хиљаде људских живота, који могоше у Канади подржавати убијце и паликуће, ти су најмили и ове убијце. Као што су изроди што издаше величанство народа и отаџбине, тако им је и злочинство гнусно које сад учинише човечанству: грозни и срамни свршетак одговара им неваљаломе и подлом почетку. Јужној је Америци завршен циклус злочиних дела.

А шта је крвожедни југ могао очекивати кад погине Линкун? Зар се отпадници могаху надати, да ће с президентом севера пропасти и ствар његова? Ако су на страни Девисовој то мислили, онда се на ново обистинила стара реч: неваљалство је најограниченије. Ма колико да је Линкун био велик, ипак идеје његове није с њим нестало, као што уопште не дају се ни уништити идеје, и као што на име у државама, где се републикански влада, никаква идеја, која се државе тиче, није везана само за једног човека нити пропада с једним. Да ће север одржати победу, то је и сад извесно као и отпре, и сумњати није више ни мало да ће се савез обновити с безусловном једнакошћу грађанском. „Ко другоме копа јаму, сам у њу пада“ — рекао је најстарији цар-пророк, и на то би ваљало отпадници да су помишљали. Јер очевидно је да југ сад чека далеко несрећнија судбина, него што би га снашла под владом Линкуна. Линкун је био блага, побожна душа, помирљивог карактера и доброг срца; усред прве победоносне свести, кад бурно кипљаше радост и весеље, где свак у толико слободније изливаше своју огорченост, што извесније биваше да је ствар добијена, рече Линкун сакупљеном народу: „Надање је ту да ћемо имати праведан мир“, — „ми ваља с почетка да започнемо па да покушамо да од стихија, које су се пораскидале и једна другој су противне, саставимо штогод ново“, — „у садашњем положају спада ми у дужност да народу на југу учиним нове предлоге.“ То су речи, које казује најчистија правда, које истећи могу само из благе душе и из срца које не зна за освету. Нигде јуначки савладатељ југа не ће ни да спомене ништа о сили, диктаторству, октроисању, а још мање о политичној освети, као што је то при таквим догађајима обично у државама мање срећнима: Линкун се борио да одржи савез — а како се то постиже, ту он онда нема непријатеља, до само браћу и сграђане, с којима се до трајашног измирења доћи може само договором, силом закона и погодбе. Линкун по својим назорима не могаше ни који део државног организма увредити, а да на жао не учини целоме, па се остављаше терати мак на конац и употребљавати силу.

Па овог човека, који је тихо у мислима радећи хтео да обнови савез, убише вавек проклета чудовишта, која се у историји само Равињаку и њему равнима успоредити могу, па да човеку, као што је Џонсон, *) оставе да посао доврши. А какав је овај одменик президента? Неколике речи из његове беседе, коју је по паду Ричмонда говорио народу, дају нам га познати јасно. „Од како је света — говораше — не беше никад оваке ребелије, тако срамотне у своме карактеру, тако паклене у својим побуђењима,“ — „вешала издајицама који су имали разума и утицаја па то чинили!“ Каква је ту голема разлика између Линкуна и Џонсона: онај почиње садашношћу а свршује будућношћу, овај почиње прошлошћу па и свршује њоме, почиње отуда што су бунтовници заслужили да се казне а свршује казнећи их! Џонсон ће за цело другим путем поћи, а не којим је ишао Линкун; Џонсон још једнако зна само за „бунтовнике“, а Линкун је знао за „народ на југу“. Луговци су срамним делом својим сами себи ископали јаму, ма Џонсон вршећи власт президента и променио у нечему мисли своје.

Али ово ће преокренути политичне ствари не само у Америци него и у Европи. Линкун је оглашавао политику немешања, а Џонсон вели: „Народи, који не имаше образа спроћу нас, који се усудише недостојно мешати се док ми бисмо у несрећи, искусиће да влада наша има доста снаге, да прибави себи поштовања и призрења“, — „наша застава не уступа *свим силама у скупу!*“ — Те речи ће загрмети на Сени и на Темзи и не мало бриге задати. Ова промена власти у Америци је муња, која наговешћује грмљавину у Европи. Мехика и Канада могу са свим преобразити европску политику, можда и пре него што се когод нада.

То су последице, које могу доћи од тога, што је Линкун убијен. Но о тима ћемо ми други пут говорити још опширније.

*) Енглески се пише „Линколн“ а изговара „Линкун“. Ми ћемо животопис овог знаменитог човека, као и његовог садашњег одменика саопштити чим у листу, који нам је још једнако запремљен извештајима са сабора карловачког, добијемо мало више места.

*) Садашњи вице президент републике. Овај по уставу увек после смрти президентове узима владу у своје руке и врши власт президентску две године дана, а тада се избира нов президент.

ОРГАНИЗОВАЊЕ КРЕДИТА У СРБИЈИ.

II. КРЕДИТ.

(Продужење.)

Поменули смо да кредит јачајући тражњу ободрава продукцију. У свакоме народу, који преко граница новчане привреде прешао није, а особито у народа на истоку, има скоро по правилу много више сакривених готовина него што се мисли. Статистика узима у рачун колико новаца оптиче по народу и по томе казује колико метална новца у земљи има. Али су историјске истине да су се у некога народа, о коме се држало да је потпуно у новчаној оскудици, на један мах и из ненада, само кад би невоља каква притисла, силни новци у обрт износили. Наравно може се мислити да се и највећа маса новаца са стране из ненада у земљу увести може, — али у приликама, које ми овде на уму имамо, зна се поуздано да то није било тако, него је невоља натерала људе да покрену своје сакривене готовине: о могућним сакривеним готовинама у нашег народа ми не знамо ништа, али ћемо да кажемо како мислимо да би женски накити од дуката по варошима и од сребрних цванцика и талира по селима кад би се скупили и срачунали додали приличну суму суми металнога новца у земљи нашој. Много би лепше капитал онај послужио на другоме месту него на врату и на глави женској! Него најпосле и јесте природно да се у земљи, где кредит није развијен, далеко веће готовине новаца чувају и крију у окованим скрињама, као већином на истоку, или дају женама за накит као у нас, а и у најразвијенијим земљама има увек људи који су сопственици повећих новчаних капитала, а не могу сами да се послуже њиме како би се могло; јер сваки човек који има капитала не мора имати дара и способности да га корисно употреби, а где се тешко до њега долази, ту је човеку и тешко одважити се на ризик. Кад би се људма дала прилика да се могу својим капиталом корисније послужити, онда је сва прилика да ће се највећи део оних до тада неупотребљених капитала на трг изнети. То тако и бива где је кредит. У ономе што рекосмо да кредит ободрава продукцију лежи већ ово што сад овде говоримо, т. ј. да кредит уводи у продукцију и оне капитале који су дотле без користи лежали. Како најпосле за продукцију није довољно да има само доста капитала на разполагању, него како у њојзи раде заједнички природне силе, капитал и посао човечији: то се у ободравању продукције разуме да ће се у њу узимати све више и јаче и други земаљски извори, и да ће се они црпсти што боље и што разумније може само бити. У овоме је управо највећи политично-економски значај кредиту. Њиме се тако рећи снажнијим животом напаја народна привреда. Он чини те најбоље привредне снаге најкорисније покрећу цео земаљски капитал.

Где нема кредита, ту се и са штедњом зло стоји. Далеко највећи део у народу чине мали привредници, мале газде, мали трговци и занаџије или надничари. Мамац је штедњи не толико страх да ће доћи и црни дани (премда и то има много утицаја), колико жудња да му ста-

ње буде боље, да му се газдинство поправи и подигне. Али колика јачина мора да је у карактеру човека који свакога дана откида од своје надница по један грош и оставља га на страну! После тридесет великих борби, после тридесет искушења, колебања и самосавлађивања, наш надничар затече на крају месеца тридесет гроша у својој штедионици, али шта може он с 30 гроша започети? Солидан продуценат, индустријалац, занација, човек који производно обрће капитал, не ће никад затребати тридесет гроша, а надничару је ризик већ и оно што 30 гроша држи у стану своме, а још му је грђи ризик да их даде непоуздану човеку који би дошао можда да их иште. Овде се кредит на највећи благослов људма здружује с једним другим начелом, с начелом задруге, и многе мале уштеђевине стичу се у једно корито те постају маса и сила која народну привреду све на више подиже и сваки народ који се овако подигне има право да се поноси, јер су га подигли управо они који су најмањи у њему! —

Биће овде на месту да у кратко покажемо у каквим се формама кредит појављује у данашњем привредноме свету, а читаоци ће и сами опазити колико се њиме штеди и времена и труда и капитала и колико он помаже народну привреду у опште.

А. нека је занацијa некакав у Београду, н. пр. чизмар, а *Б.* нека је паланчанин трговац. *Б.* би могао у својој паланци или из ње најдаље кроз три месеца распродати 100 пари чизама, али не може да их сам одмах исплати. *А.* зна да је *Б.* поштен човек, да има лепу радњу своју, а зна да најпосле има и закон, који живо брани право повериоцу. Тако даде он паланчанину 100 пари чизама, а овај у место онога часа да плати 100 талира, седне за сто па напише:

„Ја Јован Јовановић, обећавам се да ћу за три месеца од данас платити г. Петру Петровићу сто талира. Вредност примих у добру.“

„У Београду 10. Февр. 1865.“

„Јован Јовановић,“

„трговац паланчанин.“

(Свршиће се)

НАРОДНИ САБОР СРПСКИ У КАРЛОВЦИМА.

Тридесетдруга седница од 15. Марта 1865.

(Продужење.)

Жуп. *Кушевић:* Ја делим питање нашега задатка на двоје. Прво: да ли ћемо онако одговорити жељи њег. ц. кр. величанства као што је желело? Нема сумње! Јер се наш народ увек својски одзивао највишој вољи премилостивог свог владара онако исто, као год што је о његовој љубави уверен, па хоћемо и сад и морамо се одазвати. А друго је начин, којим да се то учини? Јесу л' били овде Румуни? Јесу, и потпуно су посланици народа; само је погрешка њихова што не дођоше амо на сабор, и што као посланици народни нису своја места заузели. Сад су опет отишли и посао нам са свим отешчали. Сад нема договарања, али ипак ствар морамо свршити. Ја мислим, да сва господа хоће, да им све, што је право, од срца и с благословом дамо, да би само у миру и љубави остали; та и до сада смо им давали и потпомагали их. У след тога дакле мој је предлог, да се на позив њег. високоблагородства у том питању својски одзовемо највишој вољи њег. величанства, а што се меритума тиче, да дамо све браћи Румунима што је год у границама права и дужности наших.

Патријарх: Кад су летос два румунска архијереја у тој намери дошли овамо, да жељу о постављењу румунске митрополије и овде у синоду изјаве, синод им се њиховој жељи одазвао и на сусрет им изашао, само да престану она трвења, која су се међу народима још од пре 15 година појавила, и то од оно доба, како се жеља за постављење румунске јерархије изродила. Ми смо по канонима пронашли, да њег. величанство може установити румунску митрополију; и што је синод предложио, то је њег. величанство потврдило. Ја се поносим том справедљивошћу синода и до земље се клањам тој превисокој милости царској. (Неки гласови међу свештенством: живио!) Даље искали су Румуни да им се и неки материјални део даде, у синоду рекао сам да ће им се дати, али синодски не можемо цифру определити, док се рачуни не извиде. Тако се изашље одбор под предвођењем једног нашег и једног њиног владике, кога је био резултат исти који је и данас. Одбори су пронашли, да они имају 40.000 фор. Кад то увидеше Румуни, а они изиђоше из одбора; јер се већој суми надаше, будући су рачунали по садашњим душама. Доход је српске јерархије, то ми кажемо, али камо срећа, да и онај тако рекне, који буде решавао. Не ћу рећи, да су Румуни тражећи свој део поступали братски, али су се бар њихови архијереји нама приближавали, и приватно се са мном споразумевали. Што се фондова тиче, казао сам, да је одбор направио калкул из извора што их има при руци, и ја сам мојом чашћу јамчио, али г. Милекић рече, да он том калкулу не верује докле га не прегледа. Ја опет кажем, да верујем том калкулу, кога је г. потпуковник Ђорђевић саставио. Говори се овде у сабору: „отето проклето“, па да не буде тога, узели смо све струке, по којима су Румуни штогод плаћали, тако интеркаларе, посмртине и тасове. Румуни и отуда траже свога дела, што су владике у њиховим епархијама за 80 година субвенционирали наше, слабије снабдевене. Па имајући и то у призрењу, рекао сам да им дамо 250.000 фор., али уједно с мишљењем, да не ће ништа више тражити. Сад треба најпре ово питање решити, да би увидело њег. величанство, да им с благословом дајемо што је њихово. Што се манастира тиче, они су наши, привилегије нам их осигуравају. Али будући да се сад и румунска јерархија установила, то се показала потреба да имају манастира, и обратили су се нама с молбом да им Ходош уступимо; ми смо им у синоду обећали, ако само сабор пристане. Моје је приватно мишљење, да им дамо и Златицу, јер ми је говорио г. митрополит румунски, да жели само имати семеништа, а вештаствене помоћи не тражи. Али кад би им те манастире дали, нисам мислио, да им коначно поклонимо, него само под условом да им дамо, и то, да се тип и све остало задржи српско и словенско а само администрација да буде њихова, па и саме рачуне да сваке године подносе митрополиту српском на суперревизију. Па — не дао Бог, не желим — ако би Румуни случајно отпали од православне вере и поунијатили се, да опет имају Србима припасти. За то би имало њег. ц. величанство гарантовати.

Давид *Миланковић:* Ово питање има две стране, правну и политичну. Кад је њег. величанство упутило решење на сабор, следство је, да је тим оставило, да се ствар строго по праву узме. За то је изаслан био одбор да извиди правно стање у погледу фундација. То је учинио и с темељитим разлозима доказао, да правно Румуни немају ништа добити. И тако је. Они су се нашли под јурисдикцијом српском; кад су под њу дошли, нису ништа донели, нису никаква уговора учинили, него су само у заједину ступили. Сада се пак деле; па као год што нису ништа донели, тако по праву не могу ништа ни однети; то је тако исто као и код општина, кад се једна од друге дели, нема од ове ништа тражити; јер ако су они што год прилагали, то је било за *српску* јерархију; али ту је Србе руководила друга, виша и лепша мисао, а та је, да сиђу с поља строге правде и спусте се на поље справедљивости. И ја сам тог мишљења, да се ту не ради по строгом праву, него по великодушности и справедљивости. Шта држи дакле одбор да је румунска крајцара? Каже да је оно, што је у име интеркалара у фонд ушло из оних предела, у којима Румуни живе! И ја тако мислим, па држим да им то треба издати, и просто им било; али посмртине не! Јер што је отуда дошло у фонд, то је српских владика крајцара, коју су они њима давали што су их служили, и тим је постала њихова сопственост, коју су могли потрошити, поклонити или бацити; отуда немају они ништа тражити ни по самој справедљивости. Даље могли би још тражити, да имају добити што и од тасова; али ту је одбор пронашао, да су они још нама дужни. Мој би предлог дакле био, да им се само оно даде, што имају у име интеркалара тражити, а то је 103.000 фор., али од посмртине ништа. Што се тиче манастира, о томе не може бити ни говора; јер сабор нема власти другоме их дати ни туђој управи и јурисдикцији подврћи, а држим да тако сви мислимо.

Владика *Кингелац:* Ја сам мислио да о тој ствари ни словца не проговорим, али будући се нека сумња на мене бацила, као да бих био противан тој деоби, и што и сад још неки мисле и веле, да сам неке људе одвраћао од њиховог мишљења и друго им подмећао, принуђен сам устати и о тој ствари проговорити. Ако је когод својски и искрено желео, да се оделимо, ја сам за цело; јер сам трудбеник и мученик, па сад нек устане и каже когод да сам ја кога нарочито изазивао и од његовог мишљења одвраћао. За ствар ћу дати кратко моје црквено-политичко изјашњење: за новац сам и ја да им се да; треба им и посмртине вратити, макар да је то наша заслужена чуварина. Али што се манастира, наших задушбина тиче, Ходош нам је прва задушбина у Банату, основана од славне српске породице Јакшића, за коју се и из наших народних песама и из историје наше зна. Друго је обитељ Златица, за коју се вели да ју је св. Сава основао. Да ли ће ове задушбине народ дати, то не ћу да питам. Ваша светости, ви сте изволели казати, да ће те задушбине задржати тип српско-словенски. Опростите ми, нисам рад никога вређати, али ја држим да је то ништавост. Ако Румуни требају духовне утехе у манастиру, они ће је опет наћи и сад као и пре што су налазили. Ја врло добро познајем те агитаторе румунске, дозволићете ми да вам само неколико примера наведем како поступају с нашим народом. У Араду има катедрална црква, коју су Срби сами од темеља па до крста све својим сопственим новцем подигли, само су с једно 4—5000 фор. припомогли Румуни. Сад су је са свим у румунску претворили. У Липови била је погодба, да се две недеље словенски, а треће румунски служи; па шта учинише 1848 године? Без сваког вишег суда избацише коначно словенску литургију. Тако је и у Лугошу и свуда где је год било словенског језика; тако су интолерантно поступали с нама они, који су — туђом интолеранцијом гоњени — прибегли били под заштиту наших привилегија. (Живио!)

Комисар: Не знам да ли је овде место, да може когод говорити и одговарати који права нема. — То сам имао приметити. (У публици где се викало „живио!“ стану се натраг сабирати, мислећи да ће опет комисар као и отпре све истерати на поље.)

Грчић: Чуо сам овде, а и сам сам тога мишљења, да се с Румунима поравнамо; али сада је питање, да ли ћемо ми добрим и пријатељским гласом пристати на деобу с Румунима? Хоћемо, и то не строго по праву, јер онда они не би имали ништа од нас добити; него справедљиво само. У погледу погодбе, не знам да л' би се пустили да се погађамо с онима, који су овде били а нама се показали нису? Не можемо. Ту би требало сабор српски и сабор румунски. Но хоћу прећи, и само велим, да у начелу пристајем да се поравнамо. Ту имају два предлога, или управо три: први њег. светости од 250.000 фор. и два манастира; други: одборски калкул 212.000 фор., а трећи: г. Миланковића 103.000 фор. Ту је велика диференција. Кад је већ доказано, да Румуни немају правног наслова на наше фондове, учињено је да се путем помирења изравнамо. Ја држим да не бисмо увредили Румуне, ако би се предлог г. Миланковића усвојио, и дали им оно што је њино; а њино је само то што је индиректно у фонд ушло, а то је интеркалар; а што се тиче владичанске посмртине, то се никако не може као њино сматрати, јер ни они нису дошли гољани и без крајцаре из манастира, а друго могли би они то све и страћити, па никоме ништа. Што се манастира тиче, држим да нема ни једног Србина, који би превалио преко уста да их хоће уступити коме му драго.

Пук. *Бига:* Господине генерале, славни саборе! Што се фондова тиче, ја се слажем с предлогом г. патријарха, а што се манастира тиче, желим да се гласа, и то најпре да гласају господа владике, па онда архимандрити и свештењци, за тим цивилисте, и тек на послетку ми милитарци.

(Продужиће се.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Расписом министра правде од 10. ов. м. објављено је судовима, да се решење оно, којим се дужницима јавних каса продужује рок исплати до 1. Нов ов. год., не односи и на оне случаје, где је потребно да се штогод коме изда из масе или депозита, од куда су новци код таквог дужника под интересом. С тога судови, кад им се когод јави да штогод прими из масе или депозита, а новци су у дужника, ком је дат почек до 1. Нов. ов. год., таквог ће или кратким путем призвати или решењем својим известити, да се од онаких новаца, које дугује, има извесна сума издати, па му наложити да толику суму за опредељено време донесе, а ако то не учини и не погоди ли се с оним чији су новци да га причека, захтеваће да се цео дуг наплати од његова имања.

* **У Београду**, 20. Апр Званични лист „*Туна Вилајета*“, што у Рушчуку од почетка прош. месеца излази на бугарском и турском језику, јавља под 14. ов. м. како је велика тегоба за погранични саобраћај међу турском и српском страном, што власти српске не умеју да читају пасоше који су турски писани; па да би се та тегоба отклонила, наређено је да власти турске од сад свима онима, који од стране Видина и Ниша прелазе послом каквим у Србију, издају пасоше писане и српски и турски. Ти пак пасоши важе за три месеца и само су за саобраћај по пограничним местима. Иста је така наредба издана и за саобраћај међу румунском и турском страном, и ту ће се пасоши издавати на турском и румунском језику.

Имамо извештај из Цариграда од 12. ов. м. да су тамо ускршњи празници обележени догађајем једним, који је био од велике радости за народ православни. Први дан ускрса састаше се у патријаршији генерал Игњатијев, посланик руски, г. Делијанија, посланик грчки, и г. Ристић, заступник српски. Они су сви били у пуној униформи и праћени својим персоналом. Пошто је патријарх у престолној сали обукао своје свечано одело у присуству њиховом, спровели су га они испод руке, праћени веселим ускршњим појањем, у цркву, где је посланик руски заузео један сто, а десно и лево поред њега стојали су у столовима представници грчки и српски. После службе, на којој је јеванђелије читано и на словенском језику, спровели су они патријарха у истом реду у патријаршију натраг, прошавши кроз околне улице, које су биле испуњене хиљадама народа.

Патријарх са светим синодом био је усхићен пажњом, која му је показана, приметивши да се такво, за велику цркву пуно утехе позорје није одавно видело.

Описати се не може упечатљење, које је овај догађај произвео на православне народе у Цариграду. Гомиле света хтеле су да се погуше уткујући се ко ће пре видети представнике ове како спроводе испод руке главу православља. Свуда би се ово упечатљење лако разумело, а још лакше у Цариграду, где су групиране тако различне народности и вероисповеди. И сами они, који су у раздору с великом црквом, нису се могли уздржати да не захвале заступницима православних земаља на пажњи, коју показаше представнику православне цркве, уверени будући да раздор народа на истоку носи у себи пропаст њихову, а у слози под закриљем цркве да је спасење њихово.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Смрт президента Линкуна потискује на страну све друге ствари. Тако се велика важност даје овом грозном догађају. Накнадни гласови извештавају да убијство није учињено на једном месту; на Линкуна је зликовац пуцао у театру увукавши се у његову ложу, а у исто време брат тога зликовца напао је на Вилијама Сјуарда*) ножем у његовој соби где лежаше болестан, и убо га, али не опасно; и сина његова Фридриха, који на то уђе у собу, убо је такође али опасније. Стари Сјуард налази се прилично, а млади стоји кратично. Убијце нису ухваћене, него су утекле на коњима, који им стајаху спремни. Обојица су Енглези, синови неког глумца Брутуса Бута. Хтели су да убију и војног министра Стентону, али ту бише сметени. Доказа има јасних да је злочинство изашло из бунтовничке завере, којом се хтело осветити и југовцима притећи у помоћ. Генерал је Грент нарочито тога ради и дошао у Уашингтон па министру Сјуарду казао да има завера против живота президентова. Још је казао и да ће убијца доћи у „белу кућу“ (као што се зове кућа у којој президент пребива) под изговором да је лекар и да има неку поруку президенту да изручи. Линкуна су пријатељи известили за времена, али никако се није дао намолити да 2. ов. м. не иде у театар. Влада је американска издала заповест у сва пристаништа, да никога не пуштају ићи у Енглеску, који нема исправна пасоша. Док Сјуард болује примио се да га заступа Хунтер; Џонсон је, који је већ постављен на владу, задржао сав Линкунов кабинет. Кад се за овај глас чуло у Лондону, чланови доњег дома сви без разлике партаја поднели су посланику американском адресу сажаљења. А јуче, 19. ов. м., имао је лорд Росел у горњем дому а лорд Палмерстон у доњем предложити да се краљици пошље адреса жалости због овог случаја, и ту је енглески парламенат имао прилику да начином, за американски народ ласкавим изрази своја осећања. У Паризу је цар Наполеон послао американском посланику једнога свог ађутанта и умолио га да вице-президенту Џонсону изрази како му је јако жао и да се гнуша на то богомрско злочинство. У Берлину је министар Бизмарк изјавио американском посланику сажаљење у нарочитом писму и писмо му је предао лично државни подсекретар Тиле. Осим тога ту је 16. ов. м. на сабору народни посланик Леве позвао чланове сабора да због овог „страшног и који свет потреса догађаја што је Линкун убијен, којег просту и узвишену величину он из личног познанства најдубље поштује“, потпишу адресу симпатије за северну Америку. Готово сви чланови сабора усташе са својих столица пристајући на то. И италијанска је скупштина 10. ов. м. то исто учинила и саставила нарочиту комисију да сачини адресу, која ће се послати вице-президенту Џонсону. У Берну у Швајцарској 13. ов. м. био је митинг и ту је закључено такође да се северној Америци пошље адреса. Не мање и посланички дом аустријскога државног сабора 17. је ов. м. по предлогу посл. Бергера закључио поднети посланику американском адресу жалости за Линкуном, изразивши уједно и своје симпатије за ствар слободних сједињених држава. Кажу да ће у Француској сама влада дати скупштини прилику да се изјасни у част Линкуну. У Русији је 17. ов. м. „*Журнал д. С-Петербург*“ донео једно саопштење, у ком су изражене симпатије за Линкуна, а за Џонсона каже се да ће умереношћу бити достојан одменик упокојенога. На овај начин у свему је свету богомрско дело, којег Уашингтон беше 2. ов. м. позорје, побудило једна иста осећања највећег сажаљења.

Немачки листови јављају да су Баварска, Саксонска и Дармштатска, које су повода дале познатоме, противу Пруске донесеном закључењу савезне скупштине, упитале Аустрију поверљивим путем да ли би пристала да се учини скупштини предлог, који би овако гласио: „Нек владе аустријска и пруска изволе изјаснити се, шта је од њине стране учињено да се изврши закључење савезне скупштине од 25. пр. м.; даље: нек савезна скупштина од своје стране реши, да л' не би добро било да се сазову шлезвиг-холштајнски сталежи, и то скупштина оставља обадвема великим силама да оне учине.“ Пруска од своје стране није никад ни била противна сазивању сталежа, па и ових дана је сама повела о томе реч, само хоће најпре да се испуне њена захтевања. Аустрија није такође противна том сазивању, али хоће да се сталежима преда да пре свега реше државоправна питања. А ту не могу да се погоде.

У Берлину је 14. и 15. ов. м. саборски одбор за поморске ствари имао знамените седнице. У првој бише и министри Бизмарк и Роон, и контрадмирал Јахман. Бизмарк рече: „Као што је у престолној беседи обречено, скорим ће изаћи рачун о ратним трошковима, уједно показати се и како је нужно било да се рат води и без одобрених зањ средства, а с тим и разложити како ствар стоји по међународном праву. Влада је заједнички господар Кила, а прека је потреба да се добије пристаниште; о томе се Пруска пустила с Аустријом у споразумљење. Надам се да ћемо успети. Пристаниште килско с немачком флотом пруској је флоти ил' знатна помоћ ил' велика сметња; ако се трошкови не би одобрили, онда ће пристаниште бити залуду. Надам се да ће сабор изрећи: „Кил се мора добити.“ Влада ваља да зна на колико иза ње стоји земаљско заступништво; онда јој је намера, да добитак килског пристаништа узме за основу сваког споразумљења.“ Посланик Саукен-Јулијенфелд противан је предложеном закону с тога, што нема поверења у ово министарство. Вирхов питаше да ли влада хоће да добије цело пристаниште килско или само који део његов? Бизмарк одговори: Влада тражи простор између Холтенауа и Фридрихсорта са селима која су спрам тих места. Из призрења на стране силе не може да каже да ли ће се тај простор узети и на силу. За овим решено буде да се дебата одложи, а тада министар Бизмарк изјави: „Цела је истина да се Аустрија забринула, да ће предложеним законом о поморској сили или и тиме што се премешта станица за флоту бити ограничена у своме праву као заједнички господар. Закон о поморској сили ствар је домаћа између две пруске власти, није дакле предмет дипломатског разговора. Премештање станице за флоту не вређа права заједничком господару, а мимо то ослања се и на нади, да се с Аустријом може ласно постићи споразумљење. Влада ће остати при томе шта је учинила, нити ће дати да јој се протестацијама којекаквим учини насиље, с друге опет стране никако не ће прекорачити обвезаности међународног права.“ Послании Вирхов примети: „Народ се боји што влада пристаје уз Аустрију и ње се држи; говорило се о накнади некој; желети би било да се због тога успокојимо.“ Бизмарк одговори: „Никакав предлог није ни учињен ни примљен, којим би се права пруских поданика повредила или се на судбину пруске државе могло за дуго утицаја имати.“ 15. ов. мес. не беше у седници ни један министар. Владини комисари Јахман, Абекен, Меле и Јакобс разложе како у Пруској и у Шлезвиг-Холштајну стоји с људима који су за морску службу, као и колика је снага на мору осталим силама, показавши у једно и суме дотичних предрачуна. Абекен примети да је питање отворено који сталежи шлезвиг-холштајнски да се сазову; влада хоће да се најслободније изрази шта мисле Шлезвиг-Холштајнци, али сама не може да ради. Контр-адмирал Јахман изјави да заводи на острву Ригену нису нужни, и влада није у свези ни с каквим енглеским друштвом ради подизања убојних завода у килском заливу. Вирхоф предложи: „1) Предлог нека се одбаци; — 2) сабор нека одобри: а) прве рате за грађевине у јадском заливу и за топове од ливена гвожђа, ако се поднесе план, по ком би се то разделило на више година; б) саразмерно увеличање буџета за поморску силу; — 3) сабор нек изрази да је нужно да се добије килско пристаниште, а средства за утврђење његово да се одобре кад државина буде утврђена уговором с војводствима и сабор признањем буџетског права постављен у стање да може одобрити нов зајам.“ Посланик Мелер предложи да се изрази да сабор очекује, да влада путем договора изради да приморске државе и хансеанске вароши саразмерно приносе трошкова и дају људи за флоту. Харкорд предложи да се не сврши ништа док не буду предложени ратни трошкови. Дункер пак предложи да се изништу акта о договарању с хансеанским варошима због грађења флотиле од топовских шајка. Дункеров је предлог примљен, а остали ће се наштампати па онда о њима решавати.

Цар је Наполеон у суботу 17. ов. м. отпутовао у Алжир, и у недељу био је Лиону, где се имао наћи с царском породицом руском, која се тај дан ту очекивала. Сад кажу да Наполеон иде у Алжир због здравља свог, где ће по савету лекарском да употребљава неке топлице. — Валевски је 16. ов. м. добио од цара писмо у ком му се јавља да ће постављен био за председника у законодавном телу, али се он тога

*) Енглески се пише „Севард“ а изговара „Сјуард“.

још није примио, јер је болешљив. — Онај убојица, што је у Паризу пробо секретара руске посаобине Балша, зове се Александар Никиченков, и отправљен ће бити у Петербург да му се тамо суди, јер је злочинство учинио на руском представнику и на месту, које спада на тамошњу јурисдикцију. Он је официр руски, и злочинство ово није учинио ни из каквих политичних узрока, него се прошлога Новембра месеца с мало новаца (400 руб.) пустио на пут по Европи. па је врло штедљиво живећи ишао из Одесе у Цариград, Смирну, Јерусалим, Месину, Ницу, Марсељ, Париз и Лондон, а кад се из Лондона вратио у Париз нестане му новаца, на које се више пута обраћао посаобини да му даду новаца да се врати кући, али увек беше одбијен, и кад га последњи пут одбише а он дође у бесило па извуче нож и навали на несрећног секретара.

„Нов. Сл. Преса“ јавља да је енглеском посланику у Паризу лорду Каулеју предложено да упита своју владу не би ли хтела „у корист мехиканског царства закључити савез за обрану и нападање“, па ако усхте, Француска би се обвезала да с Енглеском заједно брани Канаду. Не зна се још шта је енглеска влада одговорила, али ће се чувати да не натовари себи на врат још који заплет са сједињеним државама.

14. ов. м. народна је скупштина у Турину с великом већином одобрила закон да се укину религиозне дружине. 15. пак ов. м. захтеваше министар правде да се даље подношење овог закона одложи до сутра. Ламармора упитан бивши рече да то, што министар правде захтева, није ни у каквој свези с послом оним, због кога је Вегеција отишао у Рим. Но сутра дан, т. ј. 16. ов. м., министарство узе тај закон натраг. Из овог поступка види се јасно да поред свега тога, што Ламармора одрицаше, ту има свезе с договорима у Риму, а ови по свој прилици стоје добро. То потврђује и париски *„Монитер“* јављајући, да договори међу Вегецијом и Антонелијом иду тако, да је сва прилика, да ће се уклонити тегобе због попуњавања владичанских столица. *„Келн. Цтг.“* извештава да је ствар удешена тако, да је папа дао од прогнаних владалаца на себе пренети право да поставља владике те ће их у земљама, које су биле њихове, поставити самостално и да не морају краљу Виктору Емануилу положити заклетву верности, али се овоме обвезао да не ће постављати ни јенога, који влади његовој не би био по вољи, признајући у осталом њојзи старо право у смотрењу постављања владика у провинцијама ломбардским и пијемонтским. Кажу да је Вегеција кад се на само разговараше с папом разложио овоме како је уређено хајдуковање по Неапољској, и показао му да су у то умешана многа лица која се око њега налазе. Мимо то открио му је и траг великој крађи, којом је нестало некаквога папиног имања, а траг се тој крађи пружа до најближе околине. Папа се на све ово упрепастио.

На глас да је умрьо руски велики кнез наследник цар је аустријски послао у Ницу свог ађутанта кнеза Хохенлоха да ожалошћеним родитељима изјави учешће у његово име. То је исто учинио и цар Наполеон преко принца Мирата. Њихова величанства вратиће се у Русију преко Немачке, али ће се свратити у Ингенхајм у великоме војводству хесенском, где ће остати до 3. Маја. Говори се да принцеза Ана Хесенска, кћи принца Карла Пруског, ради да се овом приликом састану у Ингенхајму цар руски, краљ пруски и краљица данска, и да ће ту бити реч да се северни Шлезвиг врати Данској, а албинска војводства да припадну Пруској.

У Москву је дошла из Петербурга нека инцинирска комисија, која ће по налогу владину да премери варош и сва празна места, па да извиди гдеби се могле подићи јавне зграде. Ово узимају као да значи да ће се премештати престолница. — Кад се цар врати у Петербург, доћи ће тамо и једна депутација из Москве, која ће га молити, да заповеди да се упокојени велик кнез наследник сахрани у Москви. — Државном савету у Петербургу Миљутин је поднео у предлогу закон, по ком би се имала укинути смртна казна за политичне преступнике. У предлогу хоће да се смртна казна задржи само за атентате на живот царев или чланове царске породице. (По руском грађанском законику убијство се, које није политично, не казни смрћу; највећа грађанска казна је тешка робија у сибирским рудокопима.) — 16. ов. м. обнародован је у Петербургу закон о штампи.

Краљ је грчки 9. ов. м. са свима својим ађутантима и целим дворанством приспео у Халкис.

У Цариграду је султан заповедио, да се у напредак све важне ствари решавају у министарском савету под његовим председавањем. Омер-паша ће с великом пратњом да иде у Италију, Француску и Енглеску. Али-паша је отправљен у Александрију због трговине с черкеским робљем. Емир букарски спрема јаку неку експедицију да помогне коканском кану против Руса.

„Монитер“ јавља из Пекина да је принц Конг лишен свију чинова својих, а спољашњи послови да су предани Кин-Сангу и његовим друговима.

С бојног поља у Америци дознаје се да је Џеферсон Девис 25. пр. м. још био у Денвилу. Тај дан издао је прокламацију, у којој каже да хоће рат да настави до крајности. Џонстон је отишао у Генсборо. Шерман продире једнако напред. У Новом Јорку се разнело, да ће из Лондона бити одазван американски посланик. Потврђује се да Америка тражи од Енглеске 100 милиона долара за штету, коју је трговина њена претрпела, што се од енглеске стране ишло на руку југовцима и напуштали и заклањали гусари.

БЕОГРАДСКЕ НОВОСТИ.

* Братучеда Његове Светлости г-ђа Анка Константиновићка, рођ. Обреновићева, јуче је отпутовала на кратко време у Букурешт.

* Вода још једнако долази, а кише никако немамо. Прексиноћ беше је мало, ал' после удари ветар па је растера Тај је ветар и јуче и ноћас једнако дувао, а има га и данас.

НАЈНОВИЈА ПОШТА.

Власти су у Вашингтону откриле да одавно има завера против живота президентова и осталих знаменитијих државника американских, у коју су увучени били браћа Бути, који учинише оно злочинство. Џонсон се у једној беседи, не споменувши ништа какве ће се политике држати, изразио да је уверен, да ће издајнике постићи потпуна казна. — Северци су заузели Мобил. Генерал се Џонстон повлачи испред њих, па с тога држе да ће им се предати. — Говори се да ће књижевник француски Сен-Беф именован бити за сенатора. Опозиција у законодавном телу спрема се да обара буџет, који ће до неколико дана узет бити у претресање. Нарочито ће нападати на предрачуне за војску, просвету, и управу вароши Париза. — Пруска је житеље полабских војводства, који се баве на страни, подвргла својим консулатима. — Посланички дом аустријскога сабора државном је министарству место исканих 500.000 одобрио само 200.000 фор. на располагање да од њих не полаже рачуна. Прерани су били гласови да ће се у Угарској 19. ов. м. укинути војничка провизорија; од тога још нема ништа. — Ламармора је издао нов један распис свима кабинетима европским, у коме јавља да је престолница италијанска са свим премештена у Флоренцију. Ова објава је на дотичним местима дала повода те се говори да сад хоће да признаду италијанско краљевство и они, који га до сад нису признавали.

Курс. # ц. 5 фр. $12^{5}/_{10}$ н., сребро $6^{1}/_{2}$%.

ОГЛАСИ.

Стечишта. 3. Маја на суду вар. Београда над имањем пок. Светозара Лазар-Суботића из Аустрије — и на суду окр. крег. над имањем Свевана Вучићевића Перишића; — 4. Маја на суду окр. беогр. над имањем пок. Танасија и Тодора браће Караклајића из Брестовића; — 5. Маја на суду вар. Београда над масом пок. Кара-Јована Максимовића из Београда; — 10. Маја на суду вар. Београда над имањем пок. Цветана Марковића, механџија из Београда; — 11. Маја на суду вар. Београда над имањем пок. Станка Трпковића, сакације из Турске; — 14. Маја на суду окр. пож. над имањем пок. Милована Стевића из Прхова.

У правительствено-военой радионици овдашњой преко пута военe Академије има знатна количина одпадака чояны, плетены и кожны разны (фурди) као и краяца чояны на продаю; тога ради позива се свакій, кои хоће да купи ове одпадке, да 26. ов. месеца дође у авлію предпоменуте радионице, где ће се на лицитаціи фурда продавати, и траће лицитація док се годъ сва не распрода. (2—3)

Е.№ 1078. Изъ канцеларіе економногъ оделѣня военогъ министарства 13. Априла 1865. у Београду.

Управо ми је данас приспео велики избор

ЖЕНСКИХ ШЕШИРА ФРАНЦУСКИХ,

од свиле и крепа, округлих сламњих, кофира, капа, нецова, пантљика од сваке боје, и чипака од сваке ширине. Цена је свему за чудо јевтина.

У Београду 20. Априла 1865.

АНА АНТОНОВИЋКА,
с дућаном у кући Јоце Штерића
(1—3) спрам Кумануде.

Кућу г. Николе Костића у чаршији, коју сам узео био под кирију од Ђурђева дана, издајем другоме, јер сам остао у своме досадашњем квартиру. Ко би хтео узети, нека ми се пријави.

У Београду 16. Априла 1865.

(2—3) **Ламбра Ђорђевић.**

Потписани имају част објавити поштованој публици, да су у кући г. Тасе Терзибаше на великој пијаци отворили **гостионицу**, где ручак и вечеру издају како у кући тако и изван куће на месец по умереној цени. Јела су кусно зготовљена и послуга је добра.

У Београду 18. Априла 1865.

Јован Димитријевић.
(2—3) **Фердинад Алт.**

Мој плац на теразијама, који обузима с лица 32 хвата и три шуха, продајем из слободне руке. Ко жели купити или цео или у деловима на хватове, нека се погодбе ради јави мом сину Милану сваки дан од 2 до 3 часа по подне.

У Београду, 12. Априла 1865.

(3—3) **АЛЕКСА СИМИЋ.**

Два плаца у једној огради на друму, који од војничке академије води к Топчидеру, продајем из слободне руке. Ко жели купити, нека ми се погодбе ради пријави. Услови су за купца пробитачни.

У Београду 13. Априла 1865.

(3—3) КОСТА Н. Х. СЕЛАКОВИЋ.

ЗА ЧИТАЊЕ.

Хоћу да продам мој плац у сокаку од два бела голуба наспрам варошке болнице, који се по своме пространству и на два поделити може. Које муштерија, нека ми се јави да чује услове, а ови су пробитачни.

Коста Лекић
(3—3) бројач у министарству финанције.

Др. **КОН,** зубни лекар из Беча, приспео је у Београд и са станом се налази у гостионици код „Јелена“ бр. 4. (2—3)

Потписани јављам да сам добио из Турске семена од најфинија дувана бохче, и продајем га по умереној цени. Ко има вољу купити, нека ми се изволи јавити.

НИКОЛА П. КИКИ,
(3—3) трговац на зереку.

Најчистија и најбоља петролеја, од кога нема никакве опасности, и без задаја је, а тако исто и **фланша од тенеђке зам прописаних,** може се добити код **Симона Ландауа** сниже државне штампарије. (3—3)

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.